

Posudek oponenta na diplomovou práci Martina Bendy *Aféra Spiegel z roku 1962 a krize kolem České televize na přelomu let 2000/2001 pohledem vybraných konceptů demokratické konsolidace*

Kolega Benda se zaměřil na téma, které je v české společnosti stále ještě někdy vnímáno jako jedna z formativních (a některými aktéry také traumatických) událostí českého polistopadového vývoje: tzv. televizní krizi. Autor velmi plasticky ukazuje, jakou přidanou hodnotu může dát politologická analýza debatě o takové krizi, a to hned dvěma způsoby: jednak zarámováním pojmem konsolidované demokracie, jednak dodáním komparativní dimenze s aférou Spiegel ve Spolkové republice Německo.

Práce své téma uchopila suverénně a má řadu silných stránek. Z nich bych zdůraznil především podrobnou a dialogickou prezentaci konceptu konsolidace demokracie; svou úroveň zpracování převyšuje obvyklou úroveň teoretických částí diplomových prací. Autorovi se také podařilo dostatečně jasně provázat výklad s teoretickým rámcem a vcelku přesvědčivě doložit hlavní teze své práce, především pak plasticky ukázat pozoruhodnou kombinaci mezi poměrně vypjatou rétorikou a faktickou umírněností v jednání většiny aktérů, kterážto umírněnost zároveň představuje odraz konsolidovanosti demokracie i jeho záruku. Autor ukazuje tendence k vychýlení z obvyklé představy o liberální demokracii u klíčových postav režimu (Adenauer přesvědčující ministra spravedlnosti a státního zástupce k zatčení šéfa tajné služby Gehlena; Klaus pronášející projev proti veřejnoprávnosti televize ve prospěch její transformace v *cosi*, co by patrně bylo gigantickou akciovou společností), ale i to, jak narážejí (ministra a státní zástupce požadují soudní příkaz k zatčení; Klausův projev zapadne prakticky bez reakce).

Mám-li se jako oponent zaměřit především na slabší stránky práce, nutí mě to ke stručnosti. Domnívám se, že autorův výklad je o něco zdařilejší a sevřenější v německém případě, u krize v ČT autor z pochopitelných důvodů (zejména kratší časový odstup) poněkud zabředává do jednotlivých detailů, dlouhých a ne zcela potřebných citací apod. Naopak vlastní srovnání obou kauz v závěru je velmi stručné (pouhé dvě strany) a čtenář se neubrání jistému zklamání, pocitu, že autor ze své práce nevytěžil zdaleka vše, co mohl. Koncept konsolidace demokracie, který mu velmi dobře sloužil po většinu práce, se možná nyní stává příliš omezujícím – autor s jeho využitím přesvědčivě doložil značnou nadnesenost rétoriky některých aktérů o tom, že v sázce je osud demokracie (pouhé ukázání, že aktéři přehánějí a v dané situaci vidí dění bez odstupů, by přitom nebylo příliš cenným výtěžkem, od toho jsou to koneckonců aktéři) a ukázal reálnější obrysy daného pole. Nebylo by ale zajímavější v tomto momentě 1) diskutovat přesněji, co vlastně by aktéři museli udělat, aby se *nejednalo* o konsolidovanou demokracii (zde by autor mohl využít některé impulzy kontrafaktuálních dějin) a tím se i dobrat k tomu, do jaké míry je konsolidovaná demokracie v podstatě strukturální charakteristikou, která příliš nezávisí na aktérech, a do jaké míry je internalizovaným jednáním aktérů 2) pokud nešlo o spor o konsolidaci demokracie, o co tedy přesně šlo, a rozvinutěji diskutovat, jaké pojetí demokracie a občanské společnosti se zde utkalo? Možnost komparativní perspektivy zde autor zcela nevyužil.

Na okraj celkově vysoké kvality formálního zpracování textu je třeba zmínit, že je škoda, že autor člení použitou literaturu pouze podle velmi vnějšího kritéria – tištěné texty vs. internet – takže mu v soupisu splývá odborná literatura s články z novin a dalšími texty, které v jeho textu hrají roli „pramenů“, jak je ostatně sám nazývá.

Předkládaná práce je přesvědčivý výsledek rozsáhlého studia a zároveň doklad značných analytických schopností. Bezpochyby splňuje nároky kladené na tento typ prací. Navrhuji její hodnocení známkou *výborně*.

Ondřej Slačálek